

העמותה לקידום החינוך
בתל אביב-יפו (ע"ר)

שם המחברות: חניכות במועדונית ממועדונית: מירוז יהוד

שם הפעילות - גזענות

מטרת הפעילות: עיסוק בנושא הגזענות כנגד הקהילה האתיופית בישראל.

אוכלוסיית יעד: ד'-ו'.

משך זמן הפעילות: שלוש שעות (מומלץ לפרוש על פני שלוש פעילויות נפרדות).

מיקום: חדר.

עזרים: מערך כתוב מטעם המטה לחינוך אזרחי (מצורף המערך המלא בסוף הקובץ).

מהלך הפעילות:

1. הקרנת סרטון על מחאת העדה האתיופית ודיון בנושא.
2. נשאל את הילדים האם הם שמעו על המחאה ומה ידוע להם על הרקע לעלייה האתיופית? נקריא להם קטע בנוגע להיסטוריה של יהדות אתיופיה.
3. נקריא לילדים מספר ציטוטים מהמאמר "אני לא המנקה שלכם" מאת אסתר ביסוור ונשאל אותם כיצד באה לידי ביטוי גזענות כלפי העדה האתיופית במאמר ובתקשורת, והאם אזרחי ישראל מודעים לגזענות זו לדעתכם?
4. נשאל את הילדים כיצד לדעתם ניתן להילחם בגזענות כנגד הקהילה האתיופית, לסיכום נקריא להם את הקטע הבא:
"החברה הישראלית נגועה בגזענות. הגזענות הרבה יותר נפוצה והרבה יותר רעילה מכפי שאנחנו מעיזים לספר לעצמנו. היא לא מתחילה ביוצאי אתיופיה ולא מסתיימת בהם".
נשאל את הילדים מה דעתם.
5. נקריא לילדים קטעי עיתונות רבים שנאמרו לאורך השנים בנושא הגזענות בכלל ובנוגע לעדה האתיופית בפרט ולאחר מכן נשאל את הילדים מהי גזענות ונקריא להם את ההגדרה.

סיכום פעילות:

במפגש זה למדנו על המושג גזענות, דרכי הביטוי שלה ומה ניתן לעשות בכדי להימנע מהגזענות.

הנהלה ציבורית: מר דוד אלאוף, גב' יעל ופרופ' ישראל (איזי) בורוביץ, גב' אורית בנבנישתי, גב' לינדה בן שושן, מר יוסף בר נתן, מר יואל גבע, גב' עדנה גבריאלי, מר רני גלוגאו, גב' צביה ופרופ' יוסי גרוס, מר גד זאבי, גב' נורית ומר יוני זלצמן, מר אילן טוביהו, אלוף (מיל') יורם יאיר, מר יואל יוגב, גב' אלישה ומר דני יעקבי, גב' יפה יפרח - כהן, מר אדווארד כהן, מר מאיר כפיה, מר רוני לרנה, מר דני מרגלית, גב' איה עזריאלנט, מר עזי פויכטונג, מר יצחק פורק, מר יובל פורת, גב' נילי ומר גיל פרץ, גב' טובה קרונפלה, עו"ד איל רזובסקי, מר שרון ששון.

משרדי הנהלה:

ת.ד 8216 תל אביב-יפו 6108102

טל: 03-6832626 פקס: 03-6832620

דוא"ל: infoheb@jaffainst.co.il

www.jaffainstitute.org

"גזענות כנגד הקהילה האתיופית בישראל"

כתיבה: דורון אהרוני

פתיחה

א. נקרין את הקטע הבא: (3 דקות)

<https://www.youtube.com/watch?v=w8m8gcuJW5o>

שאלות לדיון:

- 1) האם שמעתם בכלי התקשורת על מחאת יהדות אתיופיה?
- 2) האם ידוע לכם הרקע לעליית יהדות אתיופיה לישראל?

המלצות לצוות:

1. ניתן להנחות את הילדים לבחון את השלטים אותם נושאים המפגינים בסרטון.
2. מומלץ לשלב פעילות עם טלפון חכם. הילדים יתבקשו לגלוש לאתר הלמ"ס (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה) ולאחר נתונים אודות השתלבותם של יוצאי אתיופיה במגוון נושאים כגון: תעסוקה, השכלה, שכר, אבטלה ולנתח את הנתונים והמסקנות העולות מהן (לחילופין: ניתן להקרין מצגת עם הנתונים או להכין דף).
3. עיסוק בנושאים אקטואליים עשוי לעורר רגישויות שונות. מומלץ לעיין בחוזר מנכלית משרד החינוך בנושא ניהול שיח.

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Applications/Mankal/EtsMedorim/9/9-2/HoraotKeva/K-2014-1-1-9-2-2.htm>

ב. לאחר מכן נציג בכיתה את הרקע ההיסטורי לעליית יהדות אתיופיה לישראל:

אתיופיה חובקת את השטח ההררי הגדול ביותר של אפריקה המאופיין על-ידי שינויים אקלימיים דרמטיים ועל-ידי צמחייה מגוונת טבעית ומעובדת. אוכלוסיית אתיופיה מונה כ-77.5 מיליון, ברובה אוכלוסייה כפרית. כ-80% חיים באזורים ההרריים בגובה של 1500 מטר מעל פני הים.

יהודי אתיופיה התגוררו בכפרים אשר היו מפוזרים על פני שטחים נרחבים, בצפון ובצפון מערב אתיופיה. הם חיו מרוחקים מהכפרים של הנוצרים, בדרך-כלל בעלי תנאים חברתיים וכלכליים משלהם.

קורות ימי העדה עד עלותה ארצה מהווים את אחד הפלאים הגדולים של ההישרדות היהודית בגולה. זהו סיפורם של גולים שנתקו מירושלים ומכל קשר לעולם היהודי, עד כדי חשיבה תמימה שהם האחרונים שנותרו כשומרי הדת היהודית – תורת משה.

יהודי אתיופיה נאבקו בכל כוחם ובמסירות נפש על מנת לשמור את מסורת ישראל. לעיתים קרובות היו מושא לשיטות דיכוי שהופעלו על-ידי מלכים נוצרים כובשים.

מאבקם נמשך גם לאחר קום מדינת ישראל שהתקשתה לראות בהם יהודים ולהעלותם ארצה במסגרת חוק השבות. קשיים אלה באו בעיקר מצד הממסד הדתי שהתקשה ומתקשה עדיין לראות בהם יהודים.

עוד על ההיסטוריה של יהדות אתיופיה בקישור:

http://www.iaej.co.il/?page_id=1700

גוף השיעור

"אני לא המנקה שלכם" \אסתר ביסוור מתוך 4.5.15 ynet

א. נקריא את המאמר:

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4653394,00.html>

הוראות לצוות:

ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות קטנות ולהנחות כל קבוצה לקיים דיון על הציטוטים מהמאמר (15 דקות). למשל:

- 1) שחבר כנסת מגיב לנוכחותי בתום ישיבה בבית הנבחרים באמירה: "האתיופיות האלה, אני לא יכול לעמוד בפניהן" אחרי שהוצגת לפניו כעורכת דין.
- 2) כשהפקולטה שבה למדתי בחרה להשתמש בצבע העור שלי ולהעניק לי מלגת סיוע דווקא במעמד טקס מצטייני המחזור מבלי להודיע לי על כך מראש.
- 3) כשבכל מסגרת שיקומית לצעירים שבה עבדתי, בין אם בצבא ובין אם באזרחות, מספר הצעירים האתיופים עולה עשרות מונים על השיעור שלנו באוכלוסייה בישראל.
- 4) כשמודל היופי הלבן גורם לאנשים להתמוגג, כאילו עור שחור ועיניים חומות אינם מספיקים.

(צילום: מוטי קמחי)

- 5) כשיושבי בית הקפה האליטיסטי פונים לאחותי המלצרית ומשתפים אותה בהתלבטות אם היא אתיופית או אריתראית כי "זה כל כך מעניין"
- 6) כשאחותי שומעת ממרצה בפקולטה במהלך שיעור ש"כושי שני מטר" הוא גורם לחרדה .
- 7) כשאחותי בת ה-10 מופנית בסוף היום להסעה לשכונת הגטו האתיופי בעיר למרות מחאותיה שהיא גרה באזור אחר . ובמקביל, אימא שלי נשאלת על-ידי שכנים בבניין אם היא עובדת בניקיון .
- 8) כשהשאלה הראשונה שאני נשאלת בכל מפגש היא "מתי עלית לארץ"
- 9) כשבכל פעם שבה ארצה להיאבק נגד הגזענות כלפי העדה האתיופית אתבקש להמתין בסובלנות דור או שניים שהדבר פשוט יחלוף מעצמו.
- "ככל הדברים האלה קורים לי ולמשפחה שלי, אני יודעת שהם קורים גם לכל אתיופי אחר במדינה. כשכל הדברים האלה קורים לי ולמשפחה שלי אני יודעת שתקיפת החייל האתיופי, דמאס פיקדה, בידי שוטרים אירעה דווקא בגלל צבע העור שלו. כשכל הדברים האלה קורים לי ולמשפחה שלי, אני יודעת שהחברה הישראלית צריכה להתעורר לשינוי גדול. כשכל הדברים האלה קורים לי ולמשפחה שלי יום-יום אני יודעת בוודאות שזו לא רק הבעיה שלנו, האתיופים, זו גם הבעיה שלכם. הבעיה של כולנו. כל אזרחי ישראל".

ב. נקודות לדיון בקבוצות:

- 1) מהן הסיטואציות בהן נתקלים בני העדה האתיופית בביטויי גזענות בישראל?
- 2) מהן ההשפעות האזרחיות על פני החברה הישראלית כאשר נאמרות אמירות גזעניות כלפי חלקים וקבוצות בחברה?
- 3) האם חווית באופן אישי אמירות מהסוג הזה בחיך? מה הרגשת? כיצד הגבת?
- 4) מה לדעתך ההשפעות הרגשיות אשר נגרמות לבני הקהילה האתיופית לאור ריבוי האמירות הגזעניות אשר מופנות כלפיהם?
- 5) כיצד ניתן למנוע את התופעות הללו? (רצוי לקיים דיון עם הצעות מעשיות)

ג. דיון כללי

כל קבוצה מציגה מול הכיתה את המסקנות שלה מהדיון.

ניתן לרצוי לעצב לוח קיר תחת הכותרת "די לגזענות" עם כתבות אשר מבטאות ביטוי גזענות בחברה הישראלית כנגד קבוצות מיעוט שונות.

כמו כן ניתן לקיים משחק תפקידים בכיתה בה חלק מהתלמידים מציגים את המיעוט האתיופי בדיאלוג מול יתר החברה הישראלית (על הילדים ליצור את הדיאלוג ביצירתיות וברגישות).

סיכום

א. נקריא את המאמר:

"הנורה האדומה המהבהבת" \ גרמאו מנגיסטו \ העין השביעית (נספח 1).

קישור:

<http://www.the7eye.org.il/23248>

הערה: ניתן לצלם ולחלק לתלמידים את המאמר

ב. על כל ילד לענות על השאלות הבאות:

- 1) ציין ביטוי גזענות כנגד הקהילה האתיופית אשר באים לידי ביטוי בתחילת המאמר
- 2) ציין ביטויי גזענות כנגד הקהילה אתיופית אשר באים לידי ביטוי בתקשורת
- 3) האם אזרחי ישראל מודעים לביטוי גזענות כלפי הקהילה האתיופית?
- 4) כיצד לדעתך ניתן להילחם בתופעות הגזענות כנגד הקהילה האתיופית בישראל?

הערה: ניתן לענות על השאלות בזוגות.

ב. נסכם:

" החברה הישראלית נגועה בגזענות. הגזענות הרבה יותר נפוצה והרבה יותר רעילה מכפי שאנחנו מעיזים לספר לעצמנו. היא לא מתחילה ביוצאי אתיופיה ולא מסתיימת בהם" נחום ברנע \ ידיעות אחרונות 4.5.15

חוו דעתכם על משפט זה.

נשאל אם כך מהי גזענות?

גזענות היא עמדה, שלפיה, בקרב בני אדם מתקיים קשר בין מוצא ביולוגי וסממנים גופניים המעידים על מוצא כזה מחד, לבין תכונות אופי וכישורים קוגניטיביים מאידך. ברוב המקרים משתמעת מהגישה גם עליונותה של קבוצה אחת על האחרת, והיא משמשת צידוק למעשים ולהתבטאויות שעיקרם העדפה של קבוצה אחת על האחרת.

על פי חוק העונשין הישראלי מוגדרת הגזענות כרדיפה, השפלה, ביזוי, גילוי איבה, עוינות או אלימות, או גרימת מדנים כלפי ציבור בני אדם או חלקים של האוכלוסייה או יחידים, והכול בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי-אתני.

התאוריות הראשונות שהוכתרו בכינוי 'גזענות' מקורן במאה ה-19 והן התייחסו לקבוצות הנבדלות במוצאן הביולוגי בלבד, אולם נהוג לכלול בהגדרה גם הבחנות על בסיס לאומי, ניתן להרחיב זאת גם להבחנה על פי תכונות אחרות, כדוגמת מגדר, נטייה מינית, דת וכדומה.

דוגמאות מובהקות לגזענות ממוסדת הן תורת הגזע הנאצית ומשטר האפרטהייד בדרום אפריקה.

הנהלה ציבורית: מר דוד אלאוף, גב' יעל ופרופ' ישראל (איזי) בורוביץ, גב' אורית בנבנישתי, גב' לינדה בן שושן, מר יוסף בר נתן, מר יואל גבע, גב' עדנה גבריאלי, מר רני גלוגאו, גב' צביה ופרופ' יוסי גרוס, מר גד זאבי, גב' נורית ומר יוני זלצמן, מר אילן טוביהו, אלוף (מיל') יורם יאיר, מר יואל יוגב, גב' אלישה ומר דני יעקבי, גב' יפה יפרח - כהן, מר אדווארד כהן, מר מאיר כפיה, מר רוני לרנה, מר דני מרגלית, גב' איה עזריאלנט, מר עזי פויכטונג, מר יצחק פורק, מר יובל פורת, גב' נילי ומר גיל פרץ, גב' טובה קרונפלד, עו"ד איל רוזובסקי, מר שרון ששון.

משרדי הנהלה:

ת.ד 8216 תל אביב-יפו 6108102
טל: 03-6832626 פקס: 03-6832620
דוא"ל: infoheb@jaffainst.co.il
www.jaffainstitute.org

נספח 1

נורה האדומה המהבהבת

סקירה של פרסומים בעיתונות לאורך השנים חושפת גילויי גזענות רבים ומגוונים נגד העולים מאתיופיה. למרות זאת, התקשורת ממאנת להכיר בתופעה ולקרוא לה בשמה.

23.07.2009 גרמאו מנגיסטו

האם החברה הישראלית נגועה בנגיף הגזענות, שאלתי ישראלים ממוצא

יש מי שפורש בפניך בגאווה תעודת מוסמך אוניברסיטה, אולם מיד מספר לך בבושת פנים כי הוא עובד באבטחת אוטובוסים וקניונים. יש מי שחושף את חזהו ומזמין אותך לצפות בצלקות החרוטות בגופו ובנפשו, סימני היכר שנותרו ממפגשו האחרון עם המשטרה.

יש מי שמובילה אותך אל מוסד לימודים לילדים חריגים, מוצפת דמעות מגידה לך כי בנה נשלח למקום הזה לא משום שהוא מאובחן כלקוי למידה, אלא משום שלא רצו יותר אתיופים בבית-הספר הרגיל. יש מי שאוחז בידו מפתח לבית שרכש לאחרונה ומהסס להשתמש בו, משום ששכניו עורכים לכבודו קבלת פנים לא ידידותית במיוחד: הם מוחים נגד כניסתו לשכונה.

יש מי שמספר לך כי הוא משרת ביחידה נבחרת בצבא ואף מצביע בסיפוק על כומתתו ומדיו התלויים בארון, אולם תוך שהוא משפיל ראשו הוא לוחש באוזןך כי אינו עובר את תהליך הסלקציה במועדוני בילוי.

אף על פי שניתן היה כבר לזהות רמזים עבים מתוך עדויות של אנשים על קיומה של תופעת הגזענות בחברתנו, בחרתי לא להאמין בהתרשמות הסובייקטיבית של הקורבנות עצמם, לפיכך הוספתי לחפש אחר אותות המחלה החברתית במקורות אחרים. משום שלפעמים מתפרסמים בכלי תקשורת דברים מלוכלכים המתרחשים בחברה, נברתי בארכיוני עיתונים. בזמן שקראתי בין מאות כתבות, גיליתי לתדהמתי כי היא מקיפה כמעט את כל תחומי החיים שלנו.

סימני היכר מובהקים של תופעת הגזענות זועקים בין כותלי מוסדות החינוך. אם אתה ישראלי ממוצא אתיופי, נולדו לך במזל טוב בן או בת ואתה לוקח בהתרגשות את בנך לפעוטון, צפה לתגובה הטיפוסית הבאה: "לא רוצים אתיופים" ("ידיעות אחרונות", 5.7.01). בדומה לכך, אם את ישראלית ממוצא אתיופי השולחת את בתך לשנת הלימודים החדשה בהסעה, יש סיכוי גבוה כי האוטובוס המסיע ישוב תוך שעה קלה, יעמוד בפתח ביתך ויפלוט את בתך יחד עם עוד ילדים שחורים. אף אחד לא יספק לך הסבר מדוע בתך חוזרת כל-כך מוקדם, ורק יום לאחר מכן תקראי בעיתון כי "110 ילדים אתיופים לא הורשו אתמול להיכנס לבתי-ספר" ("ידיעות אחרונות", 2.9.92).

יתרה מזאת, נניח שאתם משפחת עולים מאתיופיה, גרים שנה עד שלוש שנים במרכז הקליטה, ותקופת הזכאות שלכם למגורים במבנה ממשלתי נסתיימה. סוף-סוף הגיע הזמן להגשים חלום: לבנות בית בארצכם המובטחת ולגדל ילדים. במזל טוב רכשתם דירה, מפתח הבית בידיכם, בשעה מוקדמת אתם קמים, מעלים את הילדים לרכב ונוסעים בהתרגשות אל הבית החדש. דעו לכם כי יש סיכוי גבוה שתושבי המקום ימנעו את כניסתכם, והיו דברים מעולם: "עולים מאתיופיה נשלחו למגורי קבע באשדוד ומצאו את הכניסה חסומה" ("הארץ", 29.11.85).

תי,

גב' לינדה בן שושן, מר יוסף בר נתן, מר יואל גבע, גב' עדנה גבריאלי, מר רני גלוגאו, גב' צביה ופרופ' יוסי גרוס, מר גד זאבי, גב' נורית ומר יוני זלצמן, מר אילן טוביהו, אלוף (מיל') יורם יאיר, מר יואל יוגב, גב' אלישה ומר דני יעקבי, גב' יפה יפרח - כהן, מר אדווארד כהן, מר מאיר כפיה, מר רוני לרנה, מר דני מרגלית, גב' איה עזריאלנט, מר עזי פויכטונג, מר יצחק פורה, מר יובל פורת, גב' נילי ומר גיל פרץ, גב' טובה קרונפלא, עו"ד איל רוזובסקי, מר שרון ששון.

ת.ד 8216 תל אביב-יפו 6108102
טל: 03-6832626 פקס: 03-6832620
דוא"ר: infoheb@jaffainst.co.il
www.jaffainstitute.org

תקופת הקיץ הגיעה, חודש אוגוסט מנחית עליכם חום כבד מאוד. ודאי שהדרך הטובה ביותר להתמודד עימו היא להשתכשך בבריכה העירונית הקרובה. אם כך, אין מה להתמהמה, טלו כלי רחצה נחוצים וסעו לשלום. רגע, יש בעיה אחת: הביטו טוב-טוב במראה שמא אינכם כהי עור, וזה יחסוך מכם עוגמת נפש מיותרת כי "עולים מאתיופיה אינם רשאים להיכנס לבריכה" ("דיעות אחרונות", 1.7.90)

עזבו אתכם, הרחצה בבריכה העירונית היא מותרות. אדם לא ימות אם ימנעו ממנו להשתכשך במים נקיים. אבל אם אתם הורים לילדים, רוצים לעבוד ולפרנס בכבוד את ילדיכם, יש לכם סיבה אמיתית לדאגה. מדוע? אולי מעסיקים יסרבו לקלוט אתכם, לא משום שהם מטילים ספק ביכולתכם למלא את התפקיד המוצע, אלא משום ש"אנחנו לא מקבלים אתיופים לעבודה. אנחנו לא אוהבים שחורים. אתה יכול ללכת מפה" ("דיעות אחרונות", 15.1.03)

כמו כן, אם אתם חיים בישראל קרוב לוודאי שהנכם אזרחים נאורים. בהסכמה קולקטיבית הנהגתם חוקים ובחרתם את דרכי אכיפתם. לפעמים אוכפי החוק, שוטרים, מפקחי התנועה ופקידי הוצאה לפועל, מתוקף תפקידם, מטילים עליכם קנסות. משום שאתם מעוניינים לחיות בחברה שומרת חוק, אתם מוכנים לספוג קנסות בעבור כל סטייה שלכם מהמוסכמה. אולם אם אוכף החוק הוא ישראלי ממוצא אתיופי, אתה, האזרח הנאור, עלול לסרב להישמע להוראותיו. לפיכך, איש חוק ממוצא אתיופי, מובאת בזאת אזהרה לידעתך: במהלך רישום דו"ח לאזרח או אזרחית ישראלית, אתה עלול לשמוע ביטויים צורמים לאוזן כגון "אתה יכול לרשום לי אלף דו"חות, כושי מסריח. אתה תחזור מאיפה שבאת. פה זה מדינת חוק ולא ג'ונגל" ("דיעות אחרונות", 18.11.04)

נוכחתי אפוא לדעת שאכן נגיף הגזענות מתחיל לנקב את גוף החברה שלנו. אולם השאלה החשובה שצריכה להישאל היא, האם אנחנו מודעים לקיומו? האם אותם אנשים המסרבים לגור בשכנות עם ישראלים ממוצא אתיופי, ראשי ערים המתעמרים בהם, מחנכים הדוחים את העולים מאתיופיה, מכירים בהתנהגותם כהתנהגות גזענית?

מבדיקה שערכתי התברר כי החברה הישראלית בכללותה חיה בהכחשה מוחלטת. אינה מביטה נכוחה בתופעה המכרסמת את אושיות קיומה. תופעת הגזענות זוכה לשמות חלופיים ולובשת זהויות חדשות. ראשי ערים המסרבים לקלוט עולים מאתיופיה בתחומם ידגישו תמיד כי כבר קלטו יותר מדי אתיופים, "מביאים אלינו עולים מבלי להודיע; בתי-הספר מפוצצים. אנחנו לא גזענים" ("דיעות אחרונות", 21.11.89)

בדומה לכך, מחנכים המסרבים לקבל ילדים שחורים לעולם לא יאמרו כי התנגדותם נבעה מגזענות, אלא משיקולים דתיים, ובאותה נשימה יאמרו לך כי הם אוהבים את הילדים השחורים כמו את יתר הילדים: "אנחנו מקבלים רק יהודים. האתיופים אינם יהודים [...]. האהבה שלנו לילדים האלה אינה פחותה מאשר אחרים [...]. אבל אני לא אסבול שילד אחד בבית-הספר יגיד לשני שהוא לא יהודי" ("הארץ", 3.5.85). באותו אופן יצדיקו אזרחים פשוטים את התנגדותם לשיכון עולים מאתיופיה בעריהם בשיקולים כלכליים: "האתיופים יורידו את ערך הדירות שלנו" ("דיעות אחרונות", 29.11.85)

מדוגמאות אלה ורבות אחרות אפשר ללמוד כי חוסר הסובלנות שמפגינה החברה הישראלית לרבדיה כלפי יהודי אתיופיה מוסבר על רקע דתי, כלכלי ואחר, אך לא מסיבות גזעניות. אם בכל זאת פובליציסטים ואנשי תקשורת מעיזים לקרוא לתופעה בשמה, הם ידחקו אותה לשוליים חברתיים, כלומר, האשמים בהתנהגות גזענית יהיו ישראלים מעדות המזרח: "מעניין היה להיווכח עד כמה בלטו בין החוששים והמסתייגים מקליטת האתיופים דווקא המנהיגים המקומיים של עדות המזרח" ("הארץ", 8.1.85)

בהקשר זה אולי כדאי להזכיר כי קבוצות שוליים בחברה חיות בפרבריה, ואל מקומות אלה מופנים עולים חדשים, ולפיכך יש מפגש ממשי בין שתי הקבוצות, מפגש שעלול ליצור חיכוך על רקע חלוקת משאבים דלים; להבדיל מהשכבות המבוססות השוכנות במגדלי יוקרה במרכז תל-אביב, שכפות רגלי העולים מודרות מהם לחלוטין.

ברור, אם כן, כי הגזענות בחברה ישראלית נוכחת כמעט בכל מקום: במוסדות חינוך, בשכונות מגורים, בצבא, במגרשי כדורגל, במקומות עבודה, במועדוני בילוי וביתר המקומות. מפעם לפעם מגיחה הגזענות מתוך המחוזות שכבשה ומתוך אזורי כיבוש חדשים שלה, מזהה את קורבנותיה המיועדים, מנחיתה עליהם מכה ניצחת וחומקת בעורמה, נעלמת למראית עין עד להופעתה המחודשת. לא רק עצם קיומה של הגזענות מדאיג, אלא מהרידה במיוחד העובדה שהחברה הישראלית, ובראשה התקשורת, מכחישה את קיומה ומסרבת להביט בה נכוחה. חמור מכך, במקרים נדירים שבהם מעיזים לקרוא לתופעה בשמה, דוחקים אותה לשוליים ומציגים אותה כבעיה עדתית ולא כבעיה כלל חברתית.

הגזענות לא תיעלם מעצמה אלא אם נטפל בה בנחישות ובנחרצות, מוקדם ככל האפשר. עד כה, בית-המשפט היה המפלט האחרון שאליו פנו קורבנות הגזענות כדי ללחום בתופעה המחפירה וכדי לזכות בצדק. אולם לאחרונה, למרבה הצער, בתוך היכל הצדק, להפתעת כולנו, הרימה ראש הגזענות בכבודה ובעצמה, אחזה ביד השופט ורשמה את שמה באותיות גדולות: "שמי הוא גזענות, מעוניי החדש הוא בית-המשפט".

מעתה כולנו חייבים להתעורר מאדישותנו ולראות את הנורה האדומה המהבהבת אפילו במקום שנחשב עד כה למפלט האחרון. לא נדרש הרבה מאיתנו כדי לבער את הגזענות מקרבנו: די בכך שנקרא בקול רם בשם המחלה ונשלב ידיים כדי ללחום בה מלחמת חורמה.

גרמאו מנגיסטו הוא מוסמך לימודי תקשורת מאוניברסיטת חיפה, פעיל חברתי ומנחה קבוצות נגד אלימות במשפחה. עבודת התיזה שלו עוסקת בדימוי קבוצות עולים מאתיופיה ומברית-המועצות, והמאמר מתבסס עליה בחלקו.

הנהלה ציבורית: מר דוד אלאוף, גב' יעל ופרופ' ישראל (איזי) בורוביץ, גב' אורית בנבנישתי, גב' לינדה בן שושן, מר יוסף בר נתן, מר יואל גבע, גב' עדנה גבריאלי, מר רני גלוגאו, גב' צביה ופרופ' יוסי גרוס, מר גד זאבי, גב' נורית ומר יוני זלצמן, מר אילן טוביהו, אלוף (מיל') יורם יאיר, מר יואל יוגב, גב' אלישה ומר דני יעקבי, גב' יפה יפרח - כהן, מר אדווארד כהן, מר מאיר כפיה, מר רוני לרנה, מר דני מרגלית, גב' איה עזריאלנט, מר עזי פויכטונג, מר יצחק פורק, מר יובל פורת, גב' נילי ומר גיל פרץ, גב' טובה קרונפלה, עו"ד איל רוזובסקי, מר שרון ששון.

משרדי הנהלה:

ת.ד 8216 תל אביב-יפו 6108102
טל: 03-6832626 פקס: 03-6832620
דוא"ר: infoheb@jaffainst.co.il
www.jaffainstitute.org